

Zitting 1979–1980

15 836

Wijziging van artikel 240 van het Wetboek van Strafrecht en van enige andere bepalingen

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 22 april 1980

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit ontwerp, brengt het navolgende verslag uit.

ALGEMEEN DEEL

1. Strekking van het wetsontwerp

De leden van de fractie van de P.v.d.A. waardeerden het dat de Regering met het onderhavige wetsontwerp een begin wil maken met de hervorming van de zedelijkheidswetgeving. Zij betreurden het evenwel dat het wetsontwerp dat toch in belangrijke mate de voorstellen volgt van het tweede interimrapport van de commissie-Melai, pas ruim zes jaar na het verschijnen van dat rapport is ingediend.

Het verheugde de leden van de fractie van de P.v.d.A. dat de Regering de conclusie van de commissie deelt, dat van een algemene schadelijkheid van pornografie onvoldoende is gebleken. Daarmee is de grond ontvallen aan het handhaven van een ongeclausuleerde strafbepaling. Zij konden zich zeer wel vinden in het voorstel het geschreven woord geheel buiten de sfeer van artikel 240Sr te brengen.

Is inmiddels recenter materiaal voorhanden waaruit de juistheid zou kunnen worden afgeleid van de stelling, dat er een positieve relatie is tussen het vrijlaten van pornografie en het dalen van de seksuele geweldscriminaliteit, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie.

De leden, afkomstig uit de C.D.A.-fractie, hadden met veel belangstelling van het wetsvoorstel en de toelichting daarop kennis genomen. Zij stelden vast, dat de Regering de inhoud van het tweede interimrapport van de adviescommissie Zedelijkheidswetgeving, die was ingesteld met het oog op waarneembare wijzigingen in de opvattingen in brede lagen van de bevolking met betrekking tot het seksuele in de samenleving, goeddeels voor de vernieuwing van de betrokken wetgeving had overgenomen. Van veel belang achtte de Regering voorts de uitspraak van de Hoge Raad in zijn arrest van 28 november 1978.

Naar aanleiding van het een en ander rees bij deze leden de vraag, of de Regering aan de beide vermelde opvattingen wellicht ook een eigen be-

¹ Samenstelling: Abma (PvdA), ondervoorzitter, Haas-Berger (PvdA), Kappeyne van de Coppello (VVD), voorzitter, Stoffelen (PvdA), Van Dam (CDA), G. M. P. Cornelissen (CDA), Kosto (PvdA), Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), Steverdink (PvdA), Van den Broek (CDA), Evenhuis-van Essen (CDA), Lauxtermann (VVD), Wessel-Tuinstra (D'66), Dijkman (CDA), Faber (CDA), Beckers-de Bruijn (PPR), Nijpels (VVD), Korte-van Hemel (CDA), Tripels (VVD).

schouwing over de achtergronden van het onderhavige vraagstuk kan toevoegen. Zij herinnerden aan de gedachtenwisseling bij de begroting van het ministerie van Justitie 1980, waarbij de Minister van Justitie instemde met het door de C.D.A.-fractie naar voren gebrachte toetsingselement, te weten de bescherming van het zwakke in de samenleving. Deze leden zouden het op prijs stellen dat de Regering deze belangrijke wijziging van de zedelijkheidswetgeving zou aangrijpen om dieper op de achtergronden in te gaan.

De Regering maakte de uitgangspunten van de adviescommissie tot de haren, te weten het recht op eerbiediging van het privéleven, de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst en de vrijheid van meningsuiting, zoals die onder meer in het Verdrag van Rome zijn neergelegd. In concreto leidt het uitgangspunt van de eerbiediging van de fundamentele rechten van de mens tot twee hoofddoelen van de onderhavige wetgeving, te weten bescherming van de jeugd tegen bepaalde uitingen en bescherming tegen ongevraagd of ongewilde confrontatie. In dit wetsvoorstel, aldus nog steeds de memorie van toelichting, vindt een verantwoorde afweging plaats van enerzijds het belang van met name de vrijheid van meningsuiting en anderzijds van het belang van bescherming van jeugdigen en van degenen die van bepaalde uitingen juist geen kennis willen nemen.

Verschillende van de bovengenoemde rechten hebben hun neerslag in de voorstellen gekregen. Het was de hier aan het woord zijnde leden van de C.D.A.-fractie ontgaan op welke wijze in het wetsvoorstel de vrijheid van geweten en godsdienst gestalte heeft ontvangen. Kan de Regering op dit punt een verduidelijking geven dan wel toelichten waarom deze uitgangspunten wel worden vermeld maar niet in de voorstellen zijn verwerkt?

De leden van de V.V.D.-fractie begroetten het voorliggende wetsontwerp met gemengde gevoelens. Enerzijds deed het hen genoeg dat er nu een wetsontwerp ligt dat een aantal maatschappelijke anachronismen uit de weg ruimt, anderzijds betreurden zij het dat het zo lang had moeten duren voordat de Kamer de voorstellen gepresenteerd kreeg, die er nu liggen. Dat het hier om een meer principiële, dan om een praktische zaak gaat, was deze leden gebleken uit de statistische gegevens in Bijlage I van het Tweede Interimrapport van de Adviescommissie Zedelijkheidswetgeving. Het was vanuit die principiële invalshoek dat de hier aan het woord zijnde leden het wetsontwerp wensten te benaderen. Het behoeft dan ook nauwelijks nader betoog, zo stelden deze leden, dat zij de uitgangspunten van de commissie-Melai voor het regelen van een aantal problemen rond de zedelijkheidswetgeving deelden. Die uitgangspunten, het recht op eerbiediging van het privéleven, de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst en de vrijheid van meningsuiting, worden in het onderhavige voorstel toch niet op alle punten op een wijze uitgewerkt die de leden van de VVD-fractie graag zouden zien. Vandaar ook dat de leden een aantal kanttekeningen wensten te plaatsen bij sommige onderdelen van het wetsontwerp, zoals die hieronder onder de verschillende hoofdstukken worden weergegeven.

De leden van de fractie van D'66 herinnerden eraan dat het 2de Interim Rapport van de commissie-Melai (ICM) in juli 1973 verscheen. Nog in dat zelfde jaar verklaarde 's Ministers ambtsvoorganger dat het wetsontwerp vóór september 1974 zou worden ingediend. In februari 1975 heeft genoemde ambtsvoorganger in deze Kamer gezegd «een groeiende weerzin te ervaren tegen het geven van prioritaire aandacht aan het slopen van strafrechtelijke belemmeringen tegen de negotie in wansmakelijke blaadjes en het houden van de mens ontluiserende voorstellingen».

Het verheugde de leden van de fractie van D'66 dat de huidige Minister thans een poging doet op het onderhavige punt de achterstand van de justitie-wetgeving bij de maatschappelijke ontwikkelingen in te lopen. Zij constateerden met instemming dat het wetsontwerp in hoofdlijnen het ICM volgt. Dit neemt niet weg dat deze leden geen behoefte hadden aan een apart hoofdstuk «seksuele delicten» in het W.v.S. Naar de mening van deze leden

kan alles wat strafbaar moet blijven, ondergebracht worden bij geweld, orde, bescherming van minderjarigen, machtsmisbruik e.d.

Het voorgestelde wetsontwerp beoogt bescherming te bieden niet tegen schade, doch slechts tegen «aanstoot», tegen aantasting van gevoelens. Ook op het punt van de seksualiteit dient de persoonlijke vrijheid niet verder te worden beperkt dan hoogst noodzakelijk is ter voorkoming van de rechten en vrijheden van anderen. Uiterste terughoudendheid met strafbepalingen is hier op zijn plaats, daar

- a. de opvattingen over seksualiteit de laatste decennia aanmerkelijk zijn geliberaliseerd en de tolerantie sterk is toegenomen;
- b. schadelijkheid van pornografie of het tonen van het (naakte) menselijk lichaam, ook voor kinderen, nooit is aangetoond;
- c. de algemeen gewenste decriminalisering eist dat zo min mogelijk in het WvS wordt opgenomen en met zo licht mogelijke straffen wordt bedreigd.

Daar de hier aan het woord zijnde leden van D'66 meenden dat dit wetsontwerp in vergelijking met de huidige wetstekst een duidelijke verbetering betekent in de hierboven bedoelde zin, konden zij zich met de strekking ervan verenigen.

Naar de mening van de leden van de C.P.N.-fractie dient de rechter op het terrein van de zedelijkheid en seksualiteitsbeleving een uiterste terughoudendheid te betrachten. De leden van de C.P.N.-fractie achtten het positief dat de vrije beleving van de seksualiteit meer en meer een normaal en geaccepteerd onderdeel is geworden van het menselijk leven. Dit vraagstuk behoort bij uitstek tot het privéleven, dat door de overheid gerespecteerd en indien nodig beschermd dient te worden. Ten aanzien van dit wetsvoorstel, dat voorziet in een wijziging van de zedelijkheidswetgeving meenden de leden van de C.P.N.-fractie dat een aantal formuleringen worden voorgesteld, met name de formulering «aanstotelijkheid voor de eerbaarheid», die in de praktijk zeer moeilijk te hanteren zijn. Is de Regering niet van mening dat deze vage formuleringen het gevaar van willekeurige toepassing oproepen? Juist omdat het hier gaat om een terrein waar de maatschappelijke opvattingen sterk veranderen, dus ook de mening wat aanstotelijk is of niet, wordt de rechter in een vreemde positie geplaatst, en dreigt hem het etiket van zede-meester opgeplakt te worden.

2. De bescherming van de jeugd (voorgesteld artikel 240a W.v.Sr.)

Over het handhaven van een (terecht veel lagere) strafbedreiging voor het openbaar tonen of toezenden van afbeeldingen of voorwerpen en het confronteren van beneden zestienjarigen met zulke afbeeldingen of voorwerpen merkten de leden van de fractie van de P.v.d.A. het volgende op.

Terecht zoeken de bewindslieden aansluiting bij de leeftijdsgrens in de Wet op de filmvertoning: een wet voortgekomen uit het initiatief van twee leden van de P.v.d.A.-fractie. De keuring van films evenwel beperkt zich niet tot elementen van seksuele aard. Het zullen veeleer de gewelddadige passages van een film zijn die de filmkeuringscommissie doet besluiten tot het onthouden van een goedkeuring voor de leeftijd beneden 12 of 16 jaar. De commissie-Melai duidt de schadelijkheid van afbeeldingen of voorwerpen ook aan door te verwijzen naar het oordeel van deskundigen dat pornografie van sadomasochistische aard schadelijk is voor kinderen. Waarom hebben de bewindslieden in de memorie van toelichting dit aspect van schadelijkheid niet nader uitgewerkt? Mag worden aangenomen dat naar de bedoeling van de Regering het nieuw voorgestelde artikel 240a evenzeer slaat op geweld, los van een seksuele context, ongeacht de plaatsing van het artikel in titel XIV «Misdrijven tegen de zeden»?

Kunnen de bewindslieden mededelen of, en zo ja welk, recenter onderzoeksmateriaal dan waarover de commissie-Melai in 1973 kon beschikken, voorhanden is dat enig inzicht geeft in de mogelijke schadelijkheid van pornografie voor personen beneden zestien jaar, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie.

De bepaling ter bescherming van de jeugd is gebaseerd op mogelijke schade voor personen beneden de zestien jaar. De Regering zoekt hier aansluiting bij de in 1977 tot stand gekomen Wet op de filmvertoningen. De leden afkomstig uit de C.D.A.-fractie vroegen, waarom dit criterium de plaats inneemt van het in de overige betrokken artikelen voorkomende en gehandhaafde criterium «aanstotelijk voor de eerbaarheid». Zou dit laatste uit een oogpunt van eenheid van wetgeving geen voorkeur verdienen? Daarnaast rijst de vraag, of mogelijke schade wel een hanteerbaar criterium is, gelet op de opmerking van de commissie, dat van schadelijkheid onvoldoende is gebleken. Stemt de Regering met die opmerking in? Zal in geval van overtreding van de desbetreffende bepaling de toegebrachte schade moeten worden aangetoond? In hoeverre, zo vroegen deze leden, speelt de verantwoordelijkheid van ouders c.q. opvoeders in de bejegening van de jongere in deze materie een rol? Vooral met betrekking tot jeugdige personen, maar niet wat hen alleen betreft vroegen de hier aan het woord zijnde leden nog, op welke wijze deze beschermd zijn tegen het deelnemen in de productie van pornografisch materiaal.

Op grond van welk criterium meent de Regering dat bepaalde afbeeldingen en voorwerpen al dan niet schokkend zijn voor jeugdige personen, zo vroegen de leden van de C.P.N.-fractie. Op welke wijze moet de rechter bepalen dat de vertoning van bepaalde voorwerpen en afbeeldingen schadelijk is te achten voor jeugdige personen? Beschikt de Regering over wetenschappelijke gegevens die erop wijzen dat een en ander schadelijk zou zijn? In de memorie van toelichting wordt terecht geconstateerd dat «het risico van schade» niet bij geschriften aanwezig is. Het is echter onduidelijk waarom dat risico bij afbeeldingen en voorwerpen wel aanwezig is. De leden van de C.P.N.-fractie vroegen zich af welke consequenties deze wetsartikelen hebben voor kunstuitingen, waarbij erotische gevoelens manifest worden?

3. De ongevraagde of ongewilde confrontatie (voorgesteld artikel 240 W.v.Sr.)

De leden van de fractie van de P.v.d.A. konden zich uit een oogpunt van de bescherming van de privacy vinden in een beperkte strafbaarstelling, waar het gaat om ongevraagde of ongewilde confrontatie, zoals in het drastisch uitgedunde artikel 240 is voorgesteld.

Zij wilden echter niet verhelen dat zij moeite hebben met deze bepaling in het Wetboek van Strafrecht, te weten een bepaling, die beperkt is tot de «eerbaarheid», terwijl het opdringen van allerlei zaken en diensten middels een al te agressieve reclame buiten beperkende bepalingen van het Wetboek van Strafrecht blijkt en toch evenzeer het privéleven kunnen aantasten. In het vertrouwen op een wijs vervolgingsbeleid en met een zekere nieuwsgierigheid naar eventuele jurisprudentie die het begrip «aanstotelijk voor eerbaarheid» inhoud zal moeten geven, waren de leden van de fractie van de P.v.d.A. bereid de Regering in het voorgestelde nieuwe artikel 240 te volgen.

Dat artikel 451bis wordt geschrapt valt toe te juichen. In navolging van de commissie-Melai willen de bewindslieden evenwel artikel 451 handhaven. Kunnen de bewindslieden aantonen dat dit artikel werkelijk onmisbaar is om «baldadigheid» tegen te gaan? Kan het gestelde doel niet worden bereikt door het hanteren van andere wetsbepalingen, zo wilden de leden van de P.v.d.A.-fractie weten.

De leden van de C.D.A.-fractie merkten op, dat de Regering uitgaat van de begrippen «aanstotelijk voor de eerbaarheid» en «schennis van de eerbaarheid». De inhoud van deze begrippen is door de wetgever niet omschreven. Het enige wat duidelijk is, is dat de begrippen betrekking hebben op de seksualiteit. De Regering conformeert zich aan de ontwikkeling in de opvattingen van de Hoge Raad, die een weerspiegeling geeft van de opvattingen, zoals die verondersteld worden onder de bevolking te leven. Deze opvattingen komen uiteindelijk hierop neer, dat de mens de porno die hij wenst, hoe

rauw, hoe mensonterend ook, mag consumeren. Elke uiting van pornografie wordt toelaatbaar geacht. De restricties zijn de onverhoedse confrontatie en de bescherming van jeugdigen. Is inderdaad elke uiting van pornografie voor de Regering toelaatbaar? Ziet zij geen grens, waaroverheen de mense-lijkheid zo zeer geschonden of onteerd wordt, zowel door de voorstelling als door de produktie, dat daarin een reden voor het optreden van de overheid gelegen zou kunnen zijn? Is er wellicht aanleiding, gelet op de in de afgelopen jaren gegroeide belangstelling voor het welzijn en de waardigheid van de mens, het formeel geladen begrip eerbaarheid te vervangen door menswaardigheid en daarmee het denken en de praktijk op het onderhavige gebied te trachten een wending in de richting van meer eerbied voor de mens te geven, zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie.

De voorgestelde strafbepaling inzake ongewilde of ongevraagde confrontatie heeft niet mede het oog op de bestrijding van uitingen van geweld. Eén van de argumenten is, dat, anders dan bij de jeugd, hier het criterium van de schadelijkheid niet kan worden gehanteerd. Wil de Regering nader toelichten dat aan ouderen door het tonen van geweld geen constateerbare schade kan worden toegebracht, zo wilden eveneens de leden van de C.D.A.-fractie weten.

De leden van de fractie van D'66 wezen erop, dat in de memorie van toelichting, blz 10, onder «plaats voor het openbaar verkeer bestemd» wordt verstaan (o.a.): a) de openbare weg; b) parken, duinen, stranden, e.d.; c) postkantoren, stations, e.d.

In het ICM, blz. 13, r.k. worden daar alleen a en c onder verstaan. Stranden of recreatieterreinen «zijn niet altijd waarneembaar vanaf voor het openbaar verkeer openstaande plaatsen, zoals de openbare weg» (blz. 15, l.k.) en de commissie beschouwt ze dus als «andere openbare plaats». Onder dit laatste worden dan, evenals in de memorie van toelichting, voorts begrepen musea, theaters, winkels, e.d.

In de memorie van toelichting, blz. 14, wordt hierop ingegaan. Hoewel deze leden de Regering kunnen volgen in haar definitie, vernamen zij gaarne of juist ten behoeve van het op die plaats besproken nudisme een andere indeling zinvol is. Het is immers duidelijk dat de in de vorige paragraaf genoemde «voor het nudisme geëigende plaatsen» niet onder a of c te vinden zijn, maar juist wel onder b, en overigens ook onder sommige «andere openbare plaatsen», zoals zwembaden, sauna's, sporthallen, maar juist niet in musea, winkels en theaters.

4. De schennis van de eerbaarheid (artikel 239 W.v.Sr.)

Meer uit overwegingen van openbare orde dan uit lust een althans door hen niet te definiëren eerbaarheid te beschermen konden de leden van de fractie van de P.v.d.A. instemmen met het op beperkte wijze handhaven van strafbepalingen betreffende schennis van de eerbaarheid. Zij waren evenwel van mening dat nudisme en naturisme niet dienen te worden begrepen onder het begrip «schennis van de eerbaarheid». Delen de bewindslieden bij nader inzien de opvatting van het Humanistisch Verbond dat het gewenst is deze restrictie in de tekst van het wetsartikel op te nemen? Hoe staan de bewindslieden tegenover de gedachte dat door het opnemen van ordenende bepalingen betreffende naturisme en nudisme in titel II van het Derde Boek (Overtredingen betreffende de openbare orde) tot uitdrukking zou kunnen worden gebracht dat deze recreatievormen geoorloofd zijn, mits de daar te stellen overtredingen niet worden begaan, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie.

Waar ook op andere terreinen van het strafrecht wordt gestreefd naar de criminalisering van ziekelijke afwijkingen rees bij de leden van de C.D.A.-fractie de vraag of is overwogen het argument van de ongewilde confrontatie voor dit streven te laten wijken en dergelijke uitingen van exhibitionisme in artikel 239 aan de strafbaarstelling te onttrekken.

De leden van de V.V.D.-fractie maakten ernstige bezwaren tegen het feit dat artikel 239 nog steeds onduidelijkheden schept ten aanzien van hen die ontkleed wensen te recreëren. Weliswaar is het voorgestelde artikel een verbetering van de huidige situatie, maar tevreden konden deze leden toch niet zijn. Zoals door de Nederlandse Federatie van Naturistenverenigingen wordt opgemerkt, draait het in principe om het feit of men een naakt lichaam als een schending van de eerbaarheid opvat of niet. In principe kwam het deze leden voor dat een naakt lichaam, op zich, geen schending van de eerbaarheid inhoudt. Deze leden vroegen zich dan ook af of het niet juist zou zijn ongeklede recreatie uitdrukkelijk niet te laten vallen onder het begrip «schennis van eerbaarheid». Een goede mogelijkheid zou kunnen zijn het naturisme te regelen bij de bestaande ordebepalingen (artikel 429 Sr.), zodat het niet langer meer als een zedendelict beschouwd zal worden. Straffeloosheid zou dan geregeld kunnen worden via het openbare orde-artikel te maken uitzonderingen, bij voorbeeld in die gevallen, waarin gemeenten terreinen hebben aangewezen voor naaktrecreatie of op die plaatsen, die geëigend zijn voor naaktrecreatie.

De leden van de V.V.D.-fractie vernamen gaarne van de Regering wat haar oordeel is over bovenstaande suggestie en of hij nog andere mogelijkheden ziet om het onderhavige probleem wettelijk beter en, vooral ten aanzien van naturisten, principiëler te regelen.

Overigens had het deze leden verstandiger geleken als de Adviescommissie Zedelijkheidswetgeving of de Minister haar licht, c.q. zijn licht ook bij de Nederlandse Federatie van Naturistenverenigingen hadden opgestoken. Wellicht had dan in samenwerking een betere regeling ten aanzien van het naturisme ontworpen kunnen worden, dan nu voorligt.

Een ander bezwaar dat deze leden hadden tegen de nu voorgestelde bepalingen was dat er een te grote mate van vrijheid wordt gehandhaafd voor het openbaar ministerie om eigen interpretaties te geven aan de situaties, waarin sprake is van schennis der eerbaarheid. Deze leden verwezen daarbij als voorbeeld naar de muur langs de duinen bij het naaktstrand van Scheveningen.

Ten slotte vroegen deze leden zich af of het nog wel wenselijk was de schennis van de eerbaarheid als misdrijf te bestempelen en niet als overtreding. Het door de commissie-Melai aangevoerde argument dat het hier om strafbare feiten gaat, die een beoordeling impliceren van de in het geding zijnde rechten en vrijheden, en daardoor het beste zou kunnen geschieden door de meervoudige Kamer, had deze leden nauwelijks kunnen overtuigen.

In de memorie van toelichting, blz. 14, midden, wordt de indruk gewekt als zou de ongeklede recreatie thans bevredigend zijn geregeld. Dit is onjuist, aldus de leden van de fractie van D'66. De huidige regeling berust op een brief d.d. 2 mei 1975 van de Minister aan de Kamer (kamerstuk 13 396) na ingewonnen advies van de vergadering van procureurs-generaal. Daarin deelt hij mede dat gemeentebesturen terreinen voor naaktrecreatie mogen aanwijzen mits deze voldoen aan bepaalde, aan de hand van beschikbare jurisprudentie vast te stellen criteria. Alsdan zal het openbaar ministerie aldaar niet wegens overtreding van artikel 239 vervolgen. In feite wordt hiermee uitvoering gegeven aan de motie-Schwarz c.s. (Eerste Kamer stuk 12 600 VI, nr. 37d) van 25 juni 1974. Daartegen had de minister van Justitie het bezwaar dat hem in feite werd verzocht, het openbaar ministerie op te dragen artikel 239 W.v.Sr. — althans ten dele — buiten toepassing te laten. Staatsrechtelijk is dit dubieus «en in ieder geval bijzonder weinig geraden». (Hand. I, 1973/74, blz. 1023 r.k.). Mede op grond hiervan werd de motie, bedoeld als noodoplossing in afwachting van betere wetgeving, ingetrokken. In februari 1975 werd door de heren Geurtsen, Roethof c.s. een vrijwel gelijklopende motie ingediend die na toezeggingen welke de minister een half jaar eerder de Eerste Kamer niet wenste te geven, werd aangehouden.

Reeds om het in de vorige alinea beschrevene deugt de huidige regeling niet; daarenboven achtten de leden van de fractie van D'66 haar hoogst onbevredigend omdat:

- a. regelingen gebaseerd dienen te zijn op de wet en niet op de vergadering van procureurs-generaal;
- b. nudisme daarbij in beginsel valt onder «schennis der eerbaarheid», evenals sexshows en (ziekelijk) exhibitionisme;
- c. algemeen de opvatting heeft postgevat dat nudisme een meer en meer voorkomende vorm van recreatie is, die niets te maken heeft met eerder genoemde vormen van «schennis der eerbaarheid»;
- d. het door gemeentebesturen vaststellen van terreinen voor naaktrecreatie bemoeilijkt wordt door de bemoeienis van het openbaar ministerie bij het interpreteren van de ministeriële criteria (bij voorbeeld muur langs de duinen bij het naaktstrand van Scheveningen).

Naar de opvatting van de leden van de fractie van D'66 is de naaktrecreatie tegenwoordig geen zedendelict meer; ze zou hoogstens op bepaalde plaatsen de openbare orde kunnen verstoren; dan is het dus een ordedelict. Gaarne vernamen zij van de Regering of zij met hen van mening is dat onder «schennis van de eerbaarheid» niet begrepen dient te worden ongeklede recreatie (nudisme, naturisme). Ook al ligt dit vast, dan zal men een zekere regeling van het nudisme thans nog niet kunnen ontberen. Een mogelijkheid daartoe zou bij voorbeeld kunnen zijn om aan de artikelen inzake overtredingen tegen de openbare orde (artikel 429 W.v.Sr.) een artikel toe te voegen dat een (bescheiden) boete stelt op het zich ongekleed bevinden op of aan een voor het openbaar verkeer bestemde plaats, tenzij het betreft

- a. een plaats die blijkens besluit van het gemeentebestuur geëigend is voor ongeklede recreatie of
- b. een andere voor ongeklede recreatie geëigende plaats.

Het gemeentebestuur kan dan naar eigen goedgevoelen geëigende plaatsen aanwijzen, en waar het dit nalaat heeft de rechter het laatste woord. Voor het overige heeft het gemeentebestuur op dit punt geen regelgevende bevoegdheden. Gaarne vernamen zij het oordeel van de Regering over deze mogelijke regeling van de ongeklede recreatie. Hoe is dit in Denemarken geregeld?

Deze leden waren niet overtuigd van de noodzaak schennis der eerbaarheid op een niet-openbare plaats strafbaar te stellen. Als het delict geschiedt «aan een plaats voor het openbaar verkeer bestemd», met andere woorden van buitenaf zichtbaar is, dan is het reeds strafbaar volgens het eerste lid.

De commissie geeft een uiterst summiere toelichting (ICM, blz. 14, r.k.) en verwijst naar «het waarnemen in of vanuit het eigen huis, een ziekenhuis of in of vanuit bij voorbeeld een kazerne». Dit kwam hun uiterst gezocht voor. Voor zover deze bepaling niet uitsluitend dient ter bescherming van gluurders, moeten ongewenste toestanden in ziekenhuizen of kazernes toch door interne regels kunnen worden vermeden, zonder dat daar het W.v.Sr. aan te pas komt. Zolang de Minister niet de noodzaak van handhaving van dit derde lid zou kunnen aantonen, hadden de leden van de fractie van D'66 daar geen behoefte aan.

5. Film en televisie

De leden van de fractie van de P.v.d.A. merkten op, dat de Regering terecht van mening is dat er geen behoefte is aan een artikel 240 c, nu sinds het rapport van de commissie de Omroepwet is gewijzigd en de Wet op de filmvertoningen tot stand is gekomen.

Artikelen

Artikel I. Wijzigingen van het Wetboek van Strafrecht

A. Artikel 239, derde lid

Zou het niet juist zijn ook hier een leeftijdsgrens zoals in lid 2 voorkomt, in te bouwen, zo vroegen de leden van de fractie van de V.V.D. Volwassenen zullen immers bij schennis van de eerbaarheid op een niet-openbare plaats, zelf hun conclusies kunnen trekken en die niet-openbare plaats kunnen verlaten.

D. Wijziging van artikel 240 bis

Het was de leden van de fractie van de P.v.d.A., ondanks de artikelsgewijze toelichting, waarin wordt verwezen naar het ontwerp van wet inzake afbreking zwangerschap, niet duidelijk waarom de Regering niet voorstelt artikel 140 bis geheel te schrappen. Zij gaven in overweging dit alsnog voor te stellen.

Artikel IV. Inwerkingtreding

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden er een sterke voorkeur voor de inwerkingtreding van de artikelen, niet de opzegging van enige verdragen betreffende, in de wet op te nemen. Oog hebbende voor het feit dat de nieuwe bepalingen pas in werking kunnen treden een jaar nadat de verdragen zijn opgezegd, zouden zij de voorkeur geven aan een redactie van artikel IV, waarin de vroegst mogelijke termijn van inwerkingtreding wordt vastgelegd, zijnde een jaar en een dag na het in artikel IV, lid 2, bepaalde.

Overige opmerkingen

Het kwam de leden van de V.V.D.-fractie als minder wenselijk voor de in artikel 451 W.v.Sr. vervatte strafbare feiten nog langer als samenhangend met de zedelijkheid te behandelen. Voorzien andere bepalingen volgens de Regering niet genoeg in een eventueel gewenst strafrechtelijk optreden, zo vroegen deze leden.

Ook de leden van de fractie van D'66 vroegen, of de Minister in gemoede meent dat onze maatschappij nog steeds behoefte heeft aan een bepaling als vervat in artikel 451 W.v.Sr., die het openbaren van aanstotelijke liederen, toespraken, woorden of tekeningen strafbaar stelt. Opruiing, belediging, burengerucht, ordeverstoring, aansporing tot misdrijf, bekladden van muren en straten, dit alles is reeds strafbaar. Is het nu werkelijk nodig om een seksueel tintje nog eens apart strafbaar te stellen? De vraag stellen is haar beantwoorden: ook al wordt het delict in feite slechts als een soort baldadigheid beschouwd, en is de maximum straf slechts drie dagen hechtenis, deze leden hadden geen enkele behoefte aan de opvulling van het W.v.Sr. met dit soort bepalingen; zij zouden de gelegenheid van de onderhavige wijziging willen aangrijpen om art. 451 te schrappen (zij verwezen daarbij ook naar het bijzonder geringe aantal veroordelingen, zie rapport commissie, bijlage 1, tabel 2). Kan de Minister hierin meegaan, zo vroegen zij.

Voorts merkten de leden van de fractie van D'66 op, dat er volgens hun zienswijze zo min mogelijk delicten strafbaar dienen gesteld te worden en steeds gezocht dient te worden naar het laagst mogelijke strafniveau. Daar van de onderhavige delicten de schadelijkheid niet is aangetoond, is dus ook de te veroorzaken maatschappelijke schade gering. In overeenstemming met het in de Wet op de filmkeuring bepaalde dienden naar hun mening al de behandelde delicten als overtredingen te worden geclassificeerd. Het in navolging van de commissie-Melai door de Minister gehanteerde argument van de behandeling door een meervoudige kamer geeft veel te veel gewicht aan deze delicten. Zonodig kan dit altijd nog in hoger beroep.

In het algemeen zullen de hier bedoelde delicten uit winstbejag worden gepleegd. Een flinke geldboete kwam hun dan ook meer adequaat voor dan gevangenisstraf. Gaarne vernamen zij van de Minister welke zwaarwichtige bezwaren (anders dan die in de memorie van toelichting genoemd) zich verzetten tegen het aanmerken van de bedoelde delicten als overtreding.

De voorzitter van de commissie,
Kappeyne van de Coppello

De griffier van de commissie,
Kerkhofs